

DRC, DRC, DRC ...

Neděle, 14 března 2021

Zip, zdrhovadlo, drc... Asi bychom si ušili život bez něj neuměli představit. Dva řetězce zubů upevněných na pružinách pevně připevněných, mezi nimi jezdec. Zuby řetězce procházejí vstupním otvorem jezdcem, kloužou kolem rozepínacího klánu a zuřují cca se tělesem jezdcem jsou do sebe zatlačovány. V těle jezdcem zapadne vždy jeden zub s 1/2 stupkem do druhého zubu s odpovídající dráhou nebo dutinou. Když jde ztřáska, je to někdy prázdná, jindy záchrana "mra bezohonnosti" - sama jsem to zažila, povím: :-)))

Při pohybu jezdcem opačně směřem - tedy dolů - rozepínací klán v těle jezdcem zuby od sebe zase odtlačí. Abyste jezdcem po uzavření zdrhovadla nesjedli dolů a zdrhovadlo nerozepíná, bývá na jezdcích malá západka - pojistka spojená s očkem, kterým se jezdec posouvá. Když oko visí volně dolů, západka zapadne mezi zuby a brání je jezdcem sjet. Chceme-li zdrhovadlo rozepnout, uchopíme oko - tělo je nadzvedneme - a západka se vysune. Pak můžeme jezdcem zase volně pohybovat.

Jak jednoduché, že?

Asi od 13. století se používaly knoflíky; předtím to byly nejrozličnější spony. Patentní stiskací knoflíky jsou od roku 1885. Ale první zdrhovadlo se objevilo až koncem 19. století, když Chicagský inženýr Whitcomb L. Judson v roce 1893 vymyslel dva řetězce kovových zoubků, přes které se jezdec pohyboval. Tento vynález měl nahradit zapínání bot na knoflíky. Měl však dvě vady: jednak snadno zachycoval řetězce předtím, které se dostaly do jeho dosahu, jednak se neokládaly rozepínat. Praktickému použití však bylo zdokonaleno až ve století dvacátém.

V roce 1913 inženýr Gideon Sundback podstatně zdokonalil konstrukci vodního zipu jednoduchým a geniálním řešením. Zoubky na dvou souběžných špičkách tvořily páry. Každá zoubek měl tvar háčků do oka pod háčkem na stejném místě opačně špičky. Jezdec spojil zoubky tak, že se zaklesly jeden do druhého. Stejným způsobem zip pracuje dodnes. A tak v roce 1914 byl vynález v Německu patentován pod názvem Zipp.

Zábavná je historie vzniku tohoto názvu: údajně si s ním spisovatel Gilbert Frankau pohrával a přitom si pobrukoval: "Zip! A je otevřený. Zip! A je zavřený." Vyroben se stal populárním, když B. F. Goodrich Company uvedla na trh galoš s těmito zdrhovadly. Zip byl i důležitou technologickou, neboť bylo nutno zajistit hromadnou výrobu zcela stejných zoubků a ty pak opět zcela přesně připevnit na tkanice. Když Spojené státy vstoupily v roce 1917 do první světové války, objednala si americká armáda tuto novinku pro uniformy a letecké kombinázy. V Evropě začala zipy vyrábět firma Kynoch z Birminghamu roku 1919 pod názvem The Ready Faster (pohotovostní zdrhovadlo).

Skutečně důležitým zipem se dostal až v roce 1924. To se konala výstava Britského impéria ve Wembley. Jedno zdrhovadlo tam v rámci reklamní kampaně zapínali a zase rozepínali téměř milionkrát za sebou, aniž se porouchalo.

Nevím co se hodí - láp

Pochybnost - zbav mě pout

Zdrhovadlo nebo zip

Zdrhnout nebo rozepnout

(skupina Brutus)

Jo, a k tomu předhodě, co jsem vám řekla vodem slábil: To bylo v újavnověku, kdy jsme ještě s jednou kamarádkou přijazdnovat do Bulharska. Neměly jsme toho s sebou moc: minimálně oblečení, kotlík, talíř, nějaké ty látkové ubrusy, spacáky... Bylo to tam setsakra fajn. No, a po jedné takové poměrně divočině noci, kdy jsem se ráno probudila, vůbec si nevzpomínala, jak jsem se ve stanu ocitla, jsem si jen rychle pohybovala na zip u dlaní. Byl zavřený... Jupě, znáš silněji nejsem, ani jsem se nechovala nijak nemravň. Proč ta jistota? Protože jsem tenhle druh otevřela velmi těžko sama předtím absolutně v domě, natož s oparem plisky. Teď už mám ráda jen zdrhovadla, k fungují - ihned a lehce...

d@niela